

Joanna Matyasik, *Obóz polityczny króla Michała Korybuta Wiśniowieckiego*, Warszawa 2011, ss. 395

Dzięki współpracy Wydawnictwa Neriton i Instytutu Historii PAN została wydana praca Joanny Matyasik pt. *Obóz polityczny króla Michała Korybuta Wiśniowieckiego*. Jest to drukowana wersja dysertacji doktorskiej przygotowanej i obronionej pod kierunkiem prof. Bogusława Dybasia w Instytucie Historii i Archiwistyki Uniwersytetu Mikołaja Kopernika w 2011 r. Autorka pracy na podstawie swoich dotychczasowych badań stara się odpowiedzieć na pytania dotyczące powstania, struktury, składu społecznego i funkcjonowania stronnictw politycznych popierających „króla–Piasta” w realiach siedemnastowiecznej Rzeczypospolitej.

Praca składa się ze wstępu, czterech rozdziałów, zakończenia, wykazu skrótów, bibliografii, streszczenia w języku angielskim i francuskim oraz indeksu osobowego. Książka ta ukazuje specyfikę działania stronnictw politycznych w drugiej połowie XII wieku, ale także ich wpływ na specyficzny charakter ustroju Rzeczypospolitej. Niewątpliwie praca ta może stanowić uzupełnienie naszej wiedzy na temat XVII-wiecznych frakcji politycznych, ale także może stać się przyczynkiem do dalszych badań nad tą problematyką.

Mikołaj Tomaszewski (Toruń)

Karol Stanisław Radziwiłł, *Diariusz peregrynacji europejskiej (1684–1687)*, oprac. A. Kucharski, Toruń 2011, ss. 302

W ostatnich latach wzrosło zainteresowanie edycją dzienników, diariuszy i pamiętników z XVII i XVIII w. Sytuacja taka może wyłącznie cieszyć, zważywszy na walory wydawanych źródeł historycznych typu narracyjnego. Diariusz Karola Stanisława Radziwiłła wydany i opracowany przez Adama Kucharskiego stanowi tylko potwierdzenie powyższych słów.

Podział wewnętrzny omawianej pracy jest zgodny z przyjętymi praktykami wydawniczymi dla źródeł nowożytnych. Składa się z dwóch zasadniczych części.

Pierwsza przedstawia stan badań nad podróżami zagranicznymi szlachty i magnaterii polskiej w XVII i XVIII w. Wydawca nakreśla także krótki zarys biograficzny autora diariusza i współtowarzyszy jego podróży. Scharakteryzowana została podstawa źródłowa wydawnictwa, w której omówiono schematy zapisu informacji przez K. S. Radziwiłła, a także miejsca przechowywania rękopisów. Część tę zamykają informacje dotyczące zasad krytycznej edycji źródła. Wydawca starał się zachować w jak największym stopniu cechy języka autora, jednak dla lepszego z rozumienia tekstu w prowadzono pewne modyfikacje związane m.in. z ortografią.

W drugiej części omawianej pracy przedstawiono właściwy tekst diariusza, deskrypcje miast, korespondencję podróżną K.S. Radziwiłła i aneksy.

Ogromne znaczenie dla czytelnika ma znajdujące się w pracy itinerarium podróży K.S. Radziwiłła i jego brata Jerzego Józefa, a także słownik wyrazów łacińskich, staropolskich, włoskich i francuskich. Ma to ogromne znaczenie ze względu na dużą ilość zwrotów obcojęzycznych stosowanych przez autora diariusza.

W pracy można znaleźć również spis ilustracji i map, a całość zamyka indeks osobowy i geograficzny.

Mikołaj Tomaszewski (Toruń)

Szczepan Wierzchosławski, Orzeł Czarny i Orzeł Biały. Problemy modernizacji społeczeństwa polskiego prowincji Prusy Zachodnie w XIX i na początku XX stulecia, Olsztyn 2011, ss. 227

Autor pracy na podstawie swoich dotychczasowych badań stara się odpowiedzieć na pytania dotyczące zakresu i form przynależności prowincji Prusy Zachodnie do Prus i Rzeszy Niemieckiej na tle modernizującego się społeczeństwa polskiego.

Praca składa się z dziesięciu rozdziałów, w których prezentowane są dzieje społeczne, gospodarcze, polityczne i kulturalne omawianego obszaru. Do najciekawszych należy rozdział dotyczący ideologów swojskiej nowoczesności, w którym została przedstawiona działalność różnego rodzaju stowarzyszeń, grup i osób na tle polityki pruskiej końca XIX wieku. Autor zaznacza, że na aktywizację katolickiego społeczeństwa wpływ miała encyklika Leona XIII *Rerum Novarum* z 1891 r.